

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่พักอาศัยอยู่ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าว มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะด้านสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรักษา การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยส่วนที่ 3 ผู้ศึกษาได้ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ไม่เคยมีส่วนร่วม เคยมีส่วนร่วมน้อย และเคยมีส่วนร่วมมาก ทำการประมวลผล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) โดยการตารางไขว้ (Cross Tabulation) ใช้สถิติ Chi-Square Tests ในการวิเคราะห์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma หาทิศทางของความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย กล่าวคือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมาคือ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาแหล่งน้ำในระดับน้อย (1-2 ครั้ง) คิดเป็นร้อยละ 28.75 และเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาแหล่งน้ำในระดับมาก (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 26.00

การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟื้นฟูแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 46.125 รองลงมาคือ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟื้นฟูแหล่งน้ำในระดับน้อย (1-2 ครั้ง) คิดเป็นร้อยละ 30.75 และเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟื้นฟูแหล่งน้ำในระดับมาก (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 23.125

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาคือ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับน้อย (1-2 ครั้ง) คิดเป็นร้อยละ 30.00 และเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับมาก (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 26.00

ดังนั้นสรุปพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำของประชาชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประชาชนที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำหรือเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำในระดับน้อย (1-2 ครั้ง) มีจำนวนถึง 267 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 66.75 และประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำในระดับมาก (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป) มีเพียง 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25

5.1.1 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 กล่าวคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 18 - 20 ปี คือจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ

เทียบเท่า เป็นจำนวนมากที่สุด คือ 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 และประชาชนมีรายได้ ส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาทเป็นจำนวนมากที่สุด คือ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00

สรุปผลการศึกษาปัจจัยลักษณะทางสังคมของประชาชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ในด้านลักษณะทางสังคม อันประกอบด้วย

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คือ 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25 และเป็นกลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ทั้งในระดับน้อยไปจนถึงระดับมาก จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 และจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 ตามลำดับ

การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำจากผู้นำชุมชน มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 รองลงมาคือ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำจาก เพื่อน/ญาติ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 ตามลำดับ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ อยู่ในระดับมาก คือ จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 และมีประชาชนที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในระดับน้อย 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50

5.1.2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 กล่าวคือ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร แนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ จำเป็นต้องมีรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรเริ่มต้นในระดับนโยบายของภาครัฐ คือการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหามลพิษในแหล่งน้ำ โดยมีการวางแนวทางให้เหมาะสมกับแต่ละลักษณะของแต่ละพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งในบางพื้นที่มีขนาดเล็ก แต่เป็นแหล่งต้นน้ำ หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมได้ และปัญหาด้านมลพิษในแหล่งน้ำ จำเป็นต้องได้การความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข จากทุกภาคส่วน ควบคู่ไปพร้อมกับการปลูกฝังจิตสำนึก ให้แก่เด็ก และเยาวชน ด้วยวิธีการศึกษาภาคพลเมือง เช่นการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมอนุรักษ์แหล่งน้ำ จนกลายเป็นวัฒนธรรมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำอย่างยั่งยืน

5.2 ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

จากการตั้งสมมติฐาน 5 ข้อ สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษามากกว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีรายได้มากกว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลานานจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่น้อย

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำน้อยกว่า

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า : การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

ดังนั้น จึงสรุปผลการวิเคราะห์สมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่มีความแตกต่างกันจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

5.3 ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาขอเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

1. **ด้านอายุ** ประชาชนที่มีอายุมาก (ตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป) จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย (ตั้งแต่ 18-30) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ให้แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่น การสอดแทรกกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีประจำปีของไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีเยาวชนและประชาชน เข้าร่วมอยู่จำนวนมาก หรืออาจมีการมอบรางวัลด้านการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้แก่เยาวชนที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ หรือการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์แหล่งน้ำภายในชุมชนเพื่อช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำบริเวณชุมชน ปลูกฝังการอนุรักษ์แหล่งน้ำ เป็นต้น

2. **ด้านการศึกษา** ประชาชนที่มีระดับการศึกษามาก (ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป) จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อย (ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี) เนื่องจากระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ควรเริ่มต้นจากกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ให้เพิ่มมากขึ้น เพราะความรู้จากการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ เนื่องจากแหล่งน้ำ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดการได้อย่างทั่วถึง หากแต่ประชาชนจะต้องร่วมมือกัน เช่น การนำวิชาความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งน้ำเข้าไปถ่ายทอดให้กับสถานศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังด้านการอนุรักษ์แหล่งน้ำตั้งแต่เริ่มต้น มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิดวางแผน, ร่วมตัดสินใจ, ร่วมดำเนินการ, ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. **ด้านรายได้** ประชาชนที่มีรายได้มาก (ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป)จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อย (ต่ำกว่า 15,000 บาท) เนื่องจากรายได้เป็นอีกตัวแปรที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ดังนั้นควรเริ่มต้นด้วยการจูงใจผู้ที่มีรายได้น้อยให้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่ประชาชนหรือแม่แต่การให้ค่าเดินทาง ค่ารถโดยสารแก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกับให้ความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มรายได้จากการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำที่สามารถปฏิบัติได้ทันที เช่น การคัดแยกมูลฝอยตั้งแต่ในครัวเรือน โดยการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ได้ใหม่ เช่น ขวดน้ำดื่ม ขวดแก้ว เพื่อเป็นการลดต้นทุนในครัวเรือนและการคัดแยกมูลฝอยที่มีมูลค่า ที่สามารถนำไปขายยังต่อยังร้านรับซื้อชิ้นส่วนของเก่า เพื่อเพิ่มรายได้อีกทาง เมื่อประชาชนที่มีรายได้น้อยกลับมามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการมูลฝอย ประชาชนที่มีรายได้น้อยก็จะยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำและอาจมีผลต่อปริมาณมูลฝอยในชุมชนลดลง ปริมาณมูลฝอยในแหล่งน้ำย่อมลดลงตามไปด้วย

4. **ด้านระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่** ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลานาน (ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป) จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลาน้อยกว่า (น้อยกว่า 5 ปี) ดังนั้นจำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์เป็นเวลานานให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การแนะนำกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำจากผู้นำชุมชนหรือจากเพื่อนบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงให้มาเข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์แหล่งน้ำร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่นานรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งในแขวงวัดกัลยาณ์ เช่นเดียวกับประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งย่อมมีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันกับถิ่นฐานที่อยู่อาศัยดังกล่าวมากขึ้น รวมถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือประชาชนในชุมชนเดียวกัน นอกจากทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนมากยิ่งขึ้นแล้วยังสามารถทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ เป็นระยะนานหรือเพิ่งเข้ามาอาศัยได้ไม่นานยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำในบริเวณดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น การร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชนจึงเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

5. ด้านจำนวนสื่อในการรับรู้ ในส่วนการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่า (ตั้ง 5 คะแนนขึ้นไป) จะมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำน้อยกว่า (น้อยกว่า 5 คะแนน) ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนต้องร่วมมือกันรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้แก่ประชาชนในชุมชนของตนเอง ด้วยช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบของปัญหามลพิษในแหล่งน้ำผ่านวิทยุชุมชนจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ให้แก่ประชาชนที่ได้รับทราบ เพื่อประชาชนในพื้นที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่เยาวชนในครอบครัว และอีกช่องทางการประชาสัมพันธ์หนึ่ง ที่ผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม คือการใช้ช่องทางสื่อสารจากวิทยุชุมชน ซึ่งสามารถให้ความรู้ความเข้าใจเสริมสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ได้อย่างสม่ำเสมอโดยผ่านการบันทึกเทปเสียง แล้วให้สถานีวิทยุชุมชนทำการกระจายเสียงให้ประชาชนในแขวงวัดกัลยาณ์ ได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและสามารถกระทำได้บ่อยครั้ง โดยแทบจะไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนมากนัก โดยผู้ศึกษาเชื่อว่าเมื่อประชาชนได้รับทราบข้อมูลอันเป็นประโยชน์ดังกล่าว เป็นประจำจะสามารถซึมซับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการอนุรักษ์แหล่งน้ำได้ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยที่ดีในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ต่อไปในอนาคต

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเฉพาะพื้นที่ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ในเขตพื้นที่ปกครองอื่น ๆ ด้วย เพื่อนำข้อมูล หรือผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ไปทำการศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างชนิดกัน เช่น ระหว่างกรุงเทพมหานคร กับเมืองพัทยา เป็นต้น

2. ควรมีการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรตามในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุม และครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม และผู้นำชุมชน เป็นต้น